

Dato:

23.03.2021

Arkivsak-ID.:

21/2411

JournalpostID:

21/13219

Saksbehandler: Jarle Stunes

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
047/21	Hovedutvalg teknisk og miljø	13.04.2021

Plan for overvannshåndtering

Kommunalsjef teknisk sitt forslag til vedtak:

1. Hovedutvalg teknisk og miljø ber kommunalsjef teknisk starte arbeid med plan for overvannshåndtering. Jf. vedtatt kommunal planstrategi 2020 – 2023.
2. Arbeidet organiseres med bred deltagelse fra de ulike sektorer innenfor teknisk etat, og utvalget forutsetter at det innledende arbeidet gjennomføres uten kjøp av eksterne rådgivningstjenester.
3. Hovedutvalg teknisk og miljø er innforstått med at det på et seinere tidspunkt kan bli behov for å kjøpe slike tjenester, og ber om å få seg forelagt oversikt arbeids- og kostnadsomfang når en slik oversikt foreligger.

Hovedutvalg teknisk og miljø 13.04.2021:

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

HTM- 047/21 Vedtak:

1. Hovedutvalg teknisk og miljø ber kommunalsjef teknisk starte arbeid med plan for overvannshåndtering. Jf. vedtatt kommunal planstrategi 2020 – 2023.
2. Arbeidet organiseres med bred deltagelse fra de ulike sektorer innenfor teknisk etat, og utvalget forutsetter at det innledende arbeidet gjennomføres uten kjøp av eksterne rådgivningstjenester.
3. Hovedutvalg teknisk og miljø er innforstått med at det på et seinere tidspunkt kan bli behov for å kjøpe slike tjenester, og ber om å få seg forelagt oversikt arbeids- og kostnadsomfang når en slik oversikt foreligger.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I kommunal planstrategi 2020 - 2023, vedtatt 02.06.20, framgår det at det i 2021 skal startes arbeid med plan for overvannshåndtering. Det framgår av planstrategien at sentraladministrasjonen er ansvarlig for at arbeidet gjennomføres i tråd med vedtatt framdrift. Vedtatt framdrift er oppstart i 2021 og avslutning i 2022. Det er gjort noen endringer i den kommunale administrasjonen som medfører at det er naturlig at teknisk etat får ansvar for planarbeidet. Per i dag er det ikke tilgjengelige midler på budsjettet for 2021 som kan nyttes til formålet.

Saks- og faktaopplysninger

Statlig planretningslinje

I 2018 trådte statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, i kraft. Den reviderte planretningslinjen plasserer et tydelig ansvar hos kommunen for arbeidet med klimatilpasning. Signalene fra sentrale myndigheter er at kommunene skal ha et særlig fokus på håndtering av overvann i sin planlegging. For at Karmøy kommune skal kunne følge opp sitt ansvar i arbeidet med klimatilpasning, var det naturlig at overvannsproblematikken blir tatt stilling til gjennom et eget planarbeid. Gjennom vedtatt planstrategi tar kommunen dette ansvaret. Arbeidet må igjen koples opp mot revisjonen av kommuneplanen, og da først og fremst arealdelen.

I de statlige planretningslinjene er blant annet følgende forhold knyttet til overvannshåndtering presisert:

- *Når konsekvensene av klimaendringene vurderes, skal høye alternativer fra nasjonale klimaframskrivninger legges til grunn. Dette er nærmere forklart i veiledere og i de fylkesvise klimaprofilene som er utarbeidet. Klimaprofilene vil være en viktig del av kunnskapsgrunnlaget. Planmyndigheten må selv vurdere behovet for å supplere nasjonal og regional informasjon med kunnskap om lokale forhold, herunder tidligere uønskede naturhendelser.*
- *Kommunal og regional planstrategi skal omtale behovet for oppdatering av eksisterende eller utarbeiding av nye planer, i lys av forventede klimaendringer og tidligere uønskede naturhendelser. I planstrategien skal det gjøres en vurdering av om hensynet til et endret*

klima innebærer et behov for oppheving eller revisjon av gjeldende planer.

- Kommuneplanens arealdel må brukes aktivt for å oppnå en samlet arealdisponering som ivaretar hensynet til et klima i endring. I planprogrammet skal det gjøres en vurdering av om hensynet til et endret klima innebærer behov for oppheving eller revisjon av gjeldende reguleringsplaner.*
- Ved planlegging av nye områder for utbygging, fortetting eller transformasjon, skal det vurderes hvordan hensynet til et endret klima kan ivaretas. Det bør legges vekt på gode helhetlige løsninger og ivaretagelse av økosystemer og arealbruk med betydning for klimatilpasning, som også kan bidra til økt kvalitet i uteområder. Planer skal ta hensyn til behovet for åpne vannveier, overordnede blågrønne strukturer, og forsvarlig overvannshåndtering.*
- Bevaring, restaurering eller etablering av naturbaserte løsninger (slik som eksisterende våtmarker og naturlige bekker eller nye grønne tak og vegger, kunstige bekker og basseng mv.) bør vurderes. Dersom andre løsninger velges, skal det begrunnes hvorfor naturbaserte løsninger er valgt bort.*

Lokale forhold

Karmøy er i forhold til mange andre kommuner, lite utsatt for alvorlige naturrelaterte ulykkeshendelser. Topografien gjør skred til en sjeldenhet. Det finnes heller ingen elver og vassdrag med vesentlig ødeleggende kraft som truer bebyggelsen i situasjoner med flom og høy vannføring. De viktigste utfordringene knyttet til klimatilpasning i Karmøy er håndtering av overvann og sårbarhet for sjønær bebyggelse med hensyn til fremtidig havnivåstigning.

Klimaendringer i form av større nedbørsmengder medfører et ytterligere behov for utbedringer og sanering av avløpsledningsnett. De økte nedbørsmengdene skaper behov for økt kapasitet på overvannsledningene. I de tilfellene der det ikke er mulig eller økonomisk regningsvarende å bygge økt kapasitet i ledningsnett, blir det i dag bygd fordrøyningsmagasiner i nettet.

Som en følge av de økte nedbørsmengdene, trenger mer fremmedvann inn i kloakkledningene og fortsetter videre til pumpestasjoner og gjennom renseanlegg. Med fremmedvann menes det at grunnvann, drensvann eller overvann trenger inn i avløpsledningene. Dette medfører forurensing, økt belastning og dårligere kapasitet i ledningsnett samt større drifts- og vedlikeholdskostnader som må betales av abonnentene. Fremmedvann er et omfattende problem i avløpssektoren over hele Norge. Dette tilsier at det eksisterer utstrakt behov for vedlikehold og sanering av avløpsnett.

Tilgjengelig kunnskap

Norsk klimaservicesenter har utarbeidet fylkesvise klimaprofiler. Noen hovedmomenter fra klimaprofilen for Rogaland med Haugalandet er:

- Forventet nedbørsøkning på mellom 10-20 % i forhold til dagens situasjon i perioden 2031-2060
- Nedbøren øker vesentlig både i intensitet og hyppighet, mer overvann, flere og større regnflommer.
- Større sannsynlighet for skred samt økning i stormflonivået på grunn av havnivåstigning.

I tilknytning til klimaprofilene er det utarbeidet digitale kart som viser arealer som blir utsatt for flom som følge av de økte nedbørsmengdene.

I flere andre kommuner er det dessuten utarbeidet planer for overvannshåndtering for hele kommunens landområde. Slike planer tar naturligvis utgangspunkt i lokale forhold, men det er mye generell kunnskap om teamet både hos kommuner og fylkeskommuner som er tilgjengelig for andre med de samme utfordringene. Dessuten har norsk rådgivningsmiljø etter hvert opparbeidet god kunnskap og erfaring om fagfeltet.

Vurdering

I statlige retningslinjer for klimaplanlegging i kommunene, er det innarbeidet en forventning om at kommunene følger opp de nasjonale mål i sin planlegging. Karmøy har gjennom vedtatt planstrategi tatt det første steget for å oppfylle denne forventningen. Når er utfordringen å etablere en intern organisering som kan realisere utarbeidingen av et funksjonelt planverktøy.

Etter gjennomført administrativ endring, er det teknisk etat som vil ha ansvaret for utarbeidingen av planen. Det er mange deler av teknisk etat som vil være involvert og ha interesser i dette arbeidet. De viktigste sektorene vil være VAR, arealplanlegging, landbruk og miljøvern. Det er naturlig at et slikt sektorovergripende arbeid blir ledet fra teknisk sjefs stab.

Et sånt planarbeid med hele kommunen som planområde, vil måtte vurdere alle nedslagsfeltene i kommunen og se disse i sammenheng med eksisterende og planlagt arealbruk. Naturligvis vil en i denne sammenheng også måtte se på eksisterende og framtidige tekniske anlegg. En spesiell utfordring vil være knyttet til den nasjonale retningslinjens krav om at naturbaserte løsninger skal velges og dersom en ikke gjør det, så skal valget begrunnes.

Mange av de elementene som påvirker overvannssituasjonen i kommunen, er et resultat av beslutninger som kommunen har ansvar for; det gjelder for eksempel arealplanlegging og konkrete krav til ledningsnett. Men det er også mange private enkeltbeslutninger som er med å påvirke avrenningssituasjonen. Dette har for eksempel en konsekvens når boligeiere fjerner plenen på eiendommen sin og erstatter den med belegningsstein eller man fyller igjen grøftene ved vegen slik at vannet strømmer ut på vegen med kurs for et drensnett som ikke har tilstrekkelig kapasitet.

Kostnader

I dag, før arbeidet er startet opp, er det vanskelig å anslå kostnadene knyttet til planprosjektet. I innledningsfasen vil arbeidet i første omgang være knyttet til å skaffe en oversikt over hva som finnes av kunnskap. Den eksisterende klimaprofilen for Rogaland, med tilhørende kartmateriale er et godt utgangspunkt. Spørsmålet er om denne er detaljert nok for det kommunale formålet med utarbeiding av planen. Det må man vurdere konkret når en har bedre oversikt.

Kommunalsjef teknisk forutsetter at det innledende arbeidet gjøres med egne ressurser, men at man er nødt til å komme tilbake til eventuelle kjøp av rådgivningstjenester.

Kommunalsjef teknisk sin konklusjon

Kommunalsjef teknisk anbefaler at hovedutvalg teknisk og miljø gir sin tilslutning til arbeid med plan for overvannshåndtering blir startet opp. Jf. det som er sagt over.

Det kan bli aktuelt å kjøpe eksterne rådgivningstjenester for å fullføre arbeidet. Innenfor budsjett for 2021 er det svært begrensende midler til kjøp av slike tjenester. Kommunalsjef teknisk vil derfor på seinere tidspunkt komme tilbake til et kostnadsomfang som grunnlag for å finne fram til en finansiering.

